مجله علمی پژوهش در روانشناسی، علوم تربیتی و علوم اجتماعی، شماره ۲۲، زمستان ۱۳۹۹جلد۳، ص ۱۰۴-۹۵
http://www.jisc.ir

بررسی ارتباط هوش هیجانی بر اضطراب اجتماعی دانشجویان شهر تهران در دوران کرونا

مجله علمی پژوهش در روانشناسی، علوم تربیتی و علوم اجتماعی (سال ششم)
شماره ۲۲ / زمستان ۱۳۹۹ / ص ۱۰۴-۹۵

علی اکبر صلاحی[۱]، علیرضا باغبانی[۲]

[۱] مدرس و مشاور دانشگاه، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی(ره)- شهرری.

[۲] دانش آموخته مقطع کارشناسی، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی(ره)-شهرری.

نام نویسنده مسئول:
علیرضا باغبانی

چکیده

در پژوهش حاضر به بررسی رابطه هوش هیجانی بر اضطراب اجتماعی دانشجویان در دوران کرونا با روش کمی و از نوع همبستگی پرداخته شد. جامعه مورد نظر شامل دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی (ره)-شهرری در رده سنی ۱۵ تا ۵۳ سال در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ انتخاب شد که از بین ۸۰ نفر (۴۷ نفر زن و ۳۳ نفر مرد) به صورت در دسترس انتخاب شد. روش گردآوری اطلاعات به صورت غیر تصادفی و از نوع در دسترس بود که به دلیل شیوع کرونا به صورت مجازی از طریق سامانه پرسال انجام گرفت. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه هوش هیجانی تجدید نظر شده شوت و پرسشنامه اضطراب اجتماعی جرابک است. روش آماری پژوهش، روش همبستگی گشتاوری پیرسون بود. با توجه به نمره sig، که ۰/۰۱۹ بود و این عدد از ۰/۰۵ کوچکتر بود، لذا فرض صفر رد وفرض خلاف موردتایید قرار گرفت، در نتیجه این رابطه معنادار بود به عبارت دیگر هرچه میزان هوش هیجانی در افراد بالاتر باشد، به احتمال بیشتری اضطراب اجتماعی آنان پایین بوده است و بالعکس.

واژگان کلیدی: اضطراب اجتماعی، هوش هیجانی، کرونا

مقدمه

اصطلاح اضطراب اجتماعی[1] به عنوان یک نام مناسب تر برای این اختلال در نظر گرفته شده است، چون نسبت به مشکلات ایجاد شده نسبت به دیگر فوبیها، مشکلات ایجاد شده به وسیله این اختلال فراگیرترند و مداخلهٔ بیشتری در فعالیت های عادی فرد دارند (زواره،۱۳۹۷). مفهوم هوش هیجانی[2] به عنوان یک عامل سازمان دهنده برای تفکر و برنامه ریزی مربیان تعلیم و تربیت به اثبات رسیده است، محققان گرچه هوش شناختی را برای نیروی انسانی مهم و ارزشمند قلمداد می کنند اما آن را همیشه تضمین کننده و کافی نمی دانند و به هوش هیجانی اهمیت بیشتری قائل هستند،چنانکه اضهار می دارند۸۰ درصد موفقیت های افراد در سرکار به هوش هیجانی وابسته است و تنها ۲۰درصد آن به بهره هوشی بستگی دارد (زرگری پور،۱۳۹۳).

بک، آپ اشتاین و براون [3] (۱۹۸۸)، اضطراب اجتماعی را بر اساس علائم DSM (IV) [4] تعریف کردند که شامل تپش قلب،سوء هاضمه، متزلزل بودن، تعریق،احساس ضعف، لرزش پاها، بیقراری، عصبی بودن، انقباض عضلانی، تنگی نفس، سرخی و برافروختگی چهره می باشد (خانجانی،حسینی نسب و صادقی،۱۳۸۹). اختلال اضطراب اجتماعی، به عنوان یک ترس مشخص و مزمن از یک یا چند موقعیت اجتماعی تعریف می شود که فرد خود را در معرض موشکافی به وسیله ی دیگران می بیند و می ترسد مبادا کاری انجام دهد که باعث خجالت یا تحقیر وی شود، این اختلال از این باور ناشی می شود که فرد در این موقعیت ها به گونه ای خجالت آور یا تحقیرآمیز عمل خواهد کرد و دچار اضطراب شدیدی خواهد شد (قوامی و همکاران،۱۳۹۲).

با توجه بـه الگوی منین و همکاران[5] ، بهبود در تنظیم هیجانات منجر به بهبود نشانگان اختلال اضطراب تعمیم یافته می شود. پیشنهاد می شود که به این افراد در مورد اهمیت هیجانات در تصمیم گیری و روابط بین فردی آموزش داده شود. بـه علاوه روش های مورد استفاده در این درمان ترکیبی از درمان رفتاری شناختی مانند تنش زدایی، خودنظارتی و روش های مبتنی بـرافزایش آگاهی هیجانی و اجتناب هیجانی مانند رویارویی را دربر می گیرد (مشهدی و همکاران،۱۳۸۹). دانیل گلمن[6] در سال ۱۹۹۸ از محققین بزرگی که عنوان هوش هیجانی با نام وی بر سر زبان ها افتاد، اولین کسی نبود که به انتشار مطالبی درباره ی هوش هیجانی پرداخت، بلکه وی به جمع بندی نظر دانشمندان قبل از خود پرداخته و آن را با زبانی ارائه کرد که برای همگان قابل فهم بود (آوارسین و سید کلان،۱۳۸۷). هوش هیجانی عامل موثر و تعیین کننده در برآیندهای زندگی واقعی مانند موفقیت در مدرسه و تحصیل، موفقیت در شغل و روابط بین شخصی و به طورکلی در کنشوری سلامت است (پاشا و گل شکوه،۱۳۹۵). هوش هیجانی، به عنوان سازه ای چند بعدی با گستره ای از متغیرها و پیامدهای مرتبط با سلامت روانی همبستگی دارد. ایـن همبستگی هـا هم به جنبه های بین شخصی هوش هیجانی، مانند کیفیت بهتر تعامل های اجتماعی و هم بـه جنبه های درون شخصی هوش هیجانی، مانند همدلی، مدیریت روابط و تنظیم خلق مربوط می شوند (بشارت، نادعلی و عزیزی،۱۳۸۸).

پژوهش حاظر از نوع هدف بنیادی است و با توجه به پژوهش های انجام گرفته که در بالا به آن اشاره شده است هوش هیجانی(EQ)، از ارتباطات دوران کودکی شکل می گیرد و در طول عمر به مقدار اندکی تغییر می کند، پژوش حاظر می خواهد با اصلاع رسانی به افراد و خانواده آن ها را به سمت رفتارهایی که باعث کاهش اضطراب اجتماعی در زندگی افراد می شود سوق دهد، زیرا افزایش اضطراب اجتماعی در افراد در دراز مدت باعث ایجاد اختلال های افسردگی می شود و بر هوش هیجانی تاثیر منفی و مخربی خواهد گذاشت بنابراین می توان با راهکار های ارائه شده هر کدام از متغیر ها را تغییر داد و باعث کاهش اضطراب اجتماعی و در نتیجه کاهش افسردگی در زندگی افراد گردید و بدین ترتیب می توان هوش هیجانی را در افراد تقویت کرد (نگارنده).

در پژوهشی که داودی، صلاحیان و ویسی،(۱۳۹۱) با موضوع اضطراب اجتماعی و ترس ازارزیابی مثبت به این نتیجه رسیدند که همبستگی بین ترس از ارزیابی مثبت با اضطراب اجتماعی و مولفه خودپنداشت اجتماعی آن است، اما همبستگی آن با ترس از ارزیابی منفی و مولفه علایم اضطراب معنی دار نیست. نتایج سه رگرسیون سلسله مراتبی نشان داد که ترس از ارزیابی مثبت پس از کنترل ترس از ارزیابی منفی بخش معنی داری از واریانس اضطراب اجتماعی و خودپنداشت اجتماعی را تبیین می نماید، اما نقش آن در پیشبینی علایم اضطراب معنی دار نیست. تمایز دو سازه در تحلیل عوامل اکتشافی نیز با بارگذاری ماده های ترس از ارزیابی مثبت وترس از ارزیابی منفی روی دو عامل جداگانه آشکار

[1]-Social anxiety disorder
[2]-Emotional intelligence
[3]-Back,Apstein& Brown
[4]-Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders
[5]-Mennin
[6]-Daniel Golman

شد. در پژوهشی که سپهوند و مرادی،(۱۳۹۸) با موضوع مقایسه اضطراب فراگیر و اضطراب اجتماعی در کودکان چپ برتر و راست برتر دارای علائم افسردگی به این نتیجه رسیدند که از تحلیل واریانس چندمتغیره، تفاوت معناداری را در ترکیب خطی متغیرهای وابسته دو گروه نشان داد (p=0/001) آزمون های تک متغیری تحلیل واریانس نیز نشان داد کودکان چپ برتر افسرده، اضطراب فراگیر بیشتری را نسبت به کودکان راست برتر افسرده دارند، اما در متغیر اضطراب اجتماعی تفاوت معناداری بین آن ها مشاهده نشد. در پژوهشی که بشارت، حاجی آقازاده و قربانی،(۱۳۸۶) با موضوع تحلیل رابطه هوش هیجانی، مکانیسم های دفاعی[1] و هوش عمومی[2] به این نتیجه رسیدند که هوش هیجانی با مکانیسم های دفاعی رشد یافته همبستگی مثبت معنی دار و با مکانیسم های دفاعی رشد نایافته همبستگی منفی معنی دار دارد. بین هوش هیجانی و هوش عمومی همبستگی معنی دار تایید نشده، نتایج رگرسیون نیز نشان داد که هوش هیجانی و مولفه تنظیم هیجان ها توان پیش بینی مکانیسم های دفاعی رشد یافته و رشد نایافته را دارند. بر اساس یافته های این پژوهش می توان نتیجه گرفت که هوش هیجانی به فرد این امکان را می دهد که با مدیریت، شناخت، تنظیم و ارزیابی هیجان ها در سطح ناهشیاری مکانیسم های دفاعی «من» را تحت تاثیر قرار دهد. در پژوهشی که محمودی، استکی و دماوندی،(۱۳۸۹) با موضوع رابطه سبک تفکر و هوش هیجانی دانشجویان به این نتیجه رسیدند که ۱(بین سبکهای تفکر و هوش هیجانی دانشجویان رابطه وجود دارد، ۲(سبکهای تفکر می تواند هوش هیجانی دانشجویان را پیشبینی کند. نتیجه گیری: آموزش سبک های تفکر ممکن است باعث بهبود هوش هیجانی شود. هدف از پژوهش حاضر این است که آیا بین هوش هیجانی و اضطراب اجتماعی رابطه وجود دارد یا خیر؟

روش

روش پژوهش کمی و از نوع همبستگی است. جامعه مورد نظر شامل دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی (ره)-شهرری در رده سنی ۱۵ تا ۵۳ سال در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ انتخاب شد که از بین ۸۰ نفر (۴۷ نفر زن و ۳۳ نفر مرد) به صورت در دسترس انتخاب شد. روش گردآوری اطلاعات به صورت غیر تصادفی و از نوع در دسترس بود که به دلیل شیوع کرونا به صورت مجازی از طریق سامانه پرسال انجام گرفت. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه های هوش هیجانی تجدید نظر شده شوت و اضطراب اجتماعی جرابک است.

پرسشنامه اضطراب اجتماعی جرابک[3]: این پرسشنامه در سال ۱۹۹۶ توسط ایلینا جرابک برای سنجش اضطراب اجتماعی ساخته شده است. این ابزار دارای ۲۵ سوال ۵ گزینه ای با گزینه های تقریبا همیشه، اغلب اوقات، گاهی اوقات، بندرت، تقریبا هیچ وقت است. این پرسنامه توسط سام دلیری (۱۳۸۱)در ایران روی یک گروه ۴۷۷ نفری از دانش آموزان اجرا شده است و روایی و پایایی آن مطلوب گزارش شده است..

پرسشنامه هوش هیجانی تجدید نظر شده شوت[4]: یک پرسشنامه خودسنجی ۴۱ سوالی است که برای سنجش هوش هیجانی خصیصه ای ساخته شده است. آزمودنی ها به سوالات این مقیاس بر مبنای رتبه بندی پنج لیکرت (۱ -کاملاً موافقم تا ۵ -کاملاً مخالفم) پاسخ می دهند. این پرسشنامه در واقع نسخه تجدیدنظر شده مقیاس هوش هیجانی شوت و همکاران(۱۹۹۸)است. ضریب اعتبار(همسانی درونی)کل آزمون ۰/۸۵ گزارش شده است و سه عامل خوش بینی/ تنظیم خلق، بهره جویی از هیجانات و ارزیابی هیجانات برای آن شناسایی شده است. ضرایب اعتبار از راه همسانی درونی برای این عامل ها به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۸۹ و ۰/۷۶ می باشد.با استفاده از روش تحلیل عاملی، ۵ عامل شامل ترس از بیگانگان، ترس از ارزیابی توسط دیگران، ترس از صحبت کردن در جمع، ترس از انزوای اجتماعی، و ترس از آشکار شدن علایم اضطراب استخراج شده است که این ۵عامل ۴۷/۲۳ درصد واریانس کل تست را تبیین می کنند (سام دلیری، ۱۳۸۱). در پژوهش حاضر نیز پایایی ابزار به روش آلفای کرونباخ محاسبه گردید که ضریب حاصله ۰/۸۷ بود. مطالعه ای که بر روی نوجوانان کانادایی انجام شد این مقیاس در میان نوجوانان، پایایی ۰/۸۴ برای هوش هیجانی کل و برای خرده مقیاس ها به ترتیب: تنظیم هیجان، ۰/۶۶، ارزیابی و بیان هیجان، ۰/۷۶ و بهره برداری از هیجان، ۰/۵۵ را نشان می دهد (سیاروچی و همکاران، ۲۰۰۰).

در پژوهش جواهری کامل نیز ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس هوش هیجانی، ۰/۷۸ و برای زیر مقیاس های تنظیم هیجان، ۰/۷۹، ارزیابی و بیان هیجان، ۰/۷۵ و بهره برداری از هیجان، ۰/۶۴ بدست آمد.

[1]-Defense mechanisms
[2]-General intelligence
[3]-Jorabek Social Anxiety Questionnaire
[4]-Revised Emotional Intelligence Questionnaire

در این پژوهش از دو روش آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. درآمار توصیفی از شاخص هایی نظیر؛ نما، میانه، میانگین، واریانس، انحراف معیار وجداول و نمودارها استفاده شد و در روش آمار استنباطی (از روش همبستگی پیرسون استفاده شد)، و برای آنالیز اطلاعات نیز، از نرم افزار SPSS ورژن ۲۶ استفاده شده است.

نتایج

جدول شماره ۱- آمار توصیفی

		age	gender	ezterab.ejtemayi	hosh.hayajani
N	Valid	37	80	80	80
	Missing	43	0	0	0
Mean		25.46	1.59	76.3750	117.1250
Std. Error of Mean		1.381	.055	.71210	1.18032
Median		23.00	2.00	76.0000	119.0000
Mode		22	2	71.00	121.00
Std. Deviation		8.398	.495	6.36918	10.55711
Variance		70.533	.245	40.566	111.453
Skewness		1.962	-.362	.724	-1.721
Std. Error of Skewness		.388	.269	.269	.269
Kurtosis		3.471	-1.917	2.665	4.879
Std. Error of Kurtosis		.759	.532	.532	.532
Range		38	1	41.00	62.00
Minimum		15	1	60.00	72.00
Maximum		53	2	101.00	134.00
Sum		942	127	6110.00	9370.00

با توجه به جدول شماره یک تعداد افراد ۸۰ نفر، مینگین سنی افراد ۲۵،۴۶ ، میانگین اضطراب اجنماعی ۷۶.۳۷۵۰ و میانگین هوش هیجانی ۱۱۷.۱۲۵۰ بوده است و توضیع داده ها تقریباً نرمال است.

جدول شماره ۲- جنسیت

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	مرد	33	41.3	41.3	41.3
	زن	47	58.8	58.8	100.0
	Total	80	100.0	100.0	

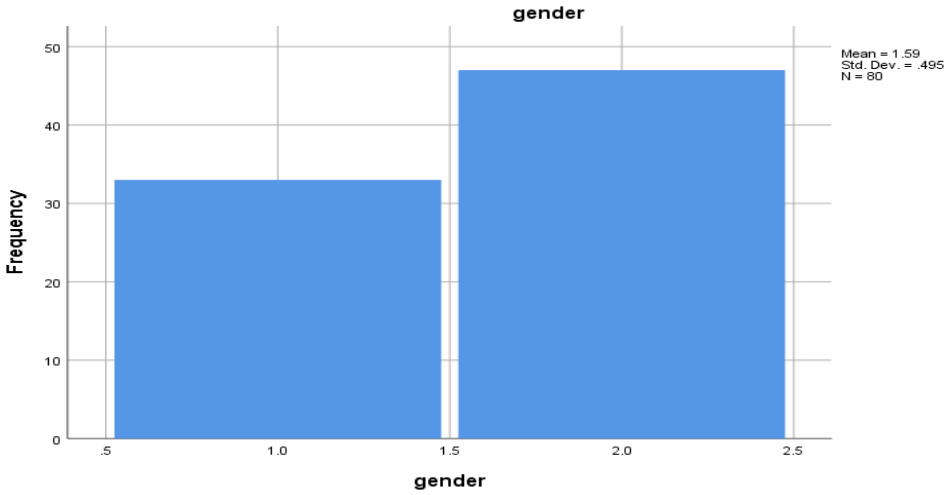
با توجه به جدول شماره دو ۸۰ نفر در این پژوهش شرکت داشته اند که در ۴۷ نفر آن ها زن و ۳۳ نفر مرد بوده اند.

جدول شماره ۳- سن

		Frequency	P-ercent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	15	1	1.3	2.7	2.7
	17	1	1.3	2.7	5.4
	19	2	2.5	5.4	10.8
	20	3	3.8	8.1	18.9
	21	2	2.5	5.4	24.3
	22	9	11.3	24.3	48.6
	23	5	6.3	13.5	62.2
	24	3	3.8	8.1	70.3
	25	3	3.8	8.1	78.4
	27	1	1.3	2.7	81.1
	28	1	1.3	2.7	83.8
	34	1	1.3	2.7	86.5
	37	1	1.3	2.7	89.2
	40	1	1.3	2.7	91.9
	43	1	1.3	2.7	94.6
	48	1	1.3	2.7	97.3
	53	1	1.3	2.7	100.0
	Total	37	46.3	100.0	
Missing	System	43	53.8		
Total		80	100.0		

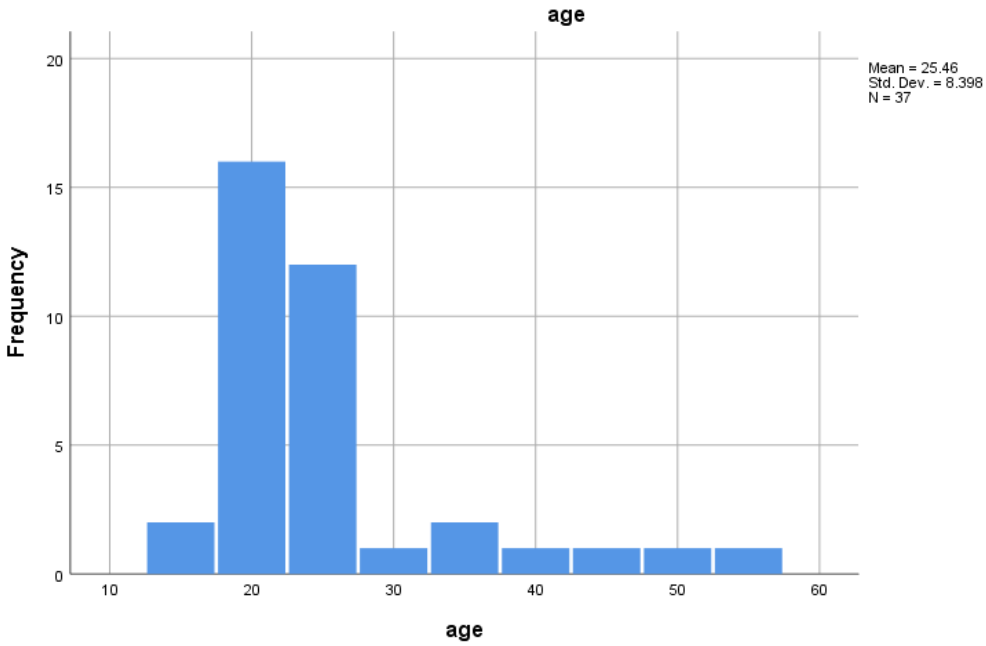
چنانچه در جدول ۳ قابل مشاهده است با توجه به آن می توان ذکر کرد افراد در رده سنی ۲۲ تا۲۳ سال بیشترین تعداد به خود اختصاص داده بودند که از این بین نیز افراد ۲۲ سال بیشترین تعداد هستند.

نمودار شماره ۱- جنسیت

در نمودار شماره ۱ فراوانی جنسیت افراد نشان داده شده است. ستون سمت راست فراوانی زنان و ستون سمت چپ فراوانی مردان را نشان می دهد.

نمودار شماره ۲- سن

در نمودار شماره ۲ فراوانی وضعیت سن نشان داده شده است . با توجه به آن می توان بیان کرد که افراد در رده ی سنی ۲۲ تا ۲۳ سال بیشترین تعداد به خود اختصاص داده بودند که از این بین افراد ۲۲ سال بیشترین تعداد هستند.

جدول شماره ۴- همبستگی بین هوش هیجانی و اضطراب اجتماعی

		هیجانی_هوش	اجتماعی_اضطراب
هیجانی_هوش	Pearson Correlation	1	-.261*
	Sig. (2-tailed)		.019
	N	80	80
اجتماعی_اضطراب	Pearson Correlation	-.261*	1
	Sig. (2-tailed)	.019	
	N	80	80

در جدول شماره ۴ همبستگی بین هوش هیجانی و اضطراب اجتماعی نشان داده شده است. بین هوش هیجانی با اضطراب اجتماعی رابطه وجود دارد. با توجه به جدول، نمرهSig=0/01 است و از α=0/05 کوچکتر است پس فرضیه صفر رد می شود و فرضیه خلاف قبول می شود و به احتمال ۹۵٪ رابطه معنادار است.

بحث و نتیجه گیری

در این پژوهش هدف بررسی ارتباط بین هوش هیجانی بر اضطراب اجتماعی بود. در واقع ما به دنبال این بودیم که آیا اضطراب اجتماعی تا چه میزان می تواند بر هوش هیجانی تأثیر بگذارد. با توجه به جدول شماره ۴، همبستگی میان اضطراب اجتماعی و هوش هیجانی تأیید شد به این معنا که هر چه میزان اضطراب اجتماعی افزایش بیابد هوش هیجانی افراد کاهش خواهد یافت و هر چه اضطراب اجتماعی پایین تر باشد هوش هیجانی افراد افزایش خواهد یافت. بنابراین نتایج نشان داد هر چه میزان اضطراب اجتماعی در افراد بیشتر باشد این می تواند بر هوش هیجانی افراد در جامعه تغییر بگذارد و آن را کاهش دهد و بالعکس، بنابراین می توان با کاهش اضطراب اجتماعی از طریق راهکارهایی برای غلبه بر اضطراب و استرس افراد هوش هیجانی را در افراد تقویت کرد و نتایج موضوع این بود که افراد هوش هیجانی بالاتر اضطراب کمتری خواهند داشت.

در پژوهشی که سعید و درتاج(۱۳۹۷) با موضوع رابطه خودکارآمدی تحصیلی و هوش هیجانی با اضطراب در دانشجویان نظام آموزش از دور به این نتایج رسیدند که، مولفه های هوش هیجانی و خودکارآمدی تحصیلی پیش بینی کننده های معنی داری برای اضطراب هستند. و همچنین نتایج پژوهش نشان داد مولفه های خودآگاهی و مهارت اجتماعی از هوش هیجانی و مؤلفه های استعداد و بافت از خودکارآمدی تحصیلی به ترتیب بیشترین سهم را در پیش بینی اضطراب داشته اند. بر اساس نتایج پژوهش و با توجه به اینکه ارتقاء هوش هیجانی و خود کارآمدی تحصیلی با کاهش اضطراب ارتباط دارد و اضطراب خود یکی از دلایل اختلال سلامت روان و کاهش توان یادگیری در دانشجویان است، لازم است زمینه های تقویت آن ها موردتوجه قرار گیرد.در این پژوهش با پژوهش حاضر تنها در متغیر هوش هیجانی شباهت وجود دارد. بدین معنا که در این پژوهش رابطه خودکارآمدی تحصیلی و هوش هیجانی با اضطراب در دانشجویان نظام آموزش از راه دور مورد بررسی قرار داده است، در صورتی که ما به بررسی رابطه هوش هیجانی بر اضطراب اجتماعی پرداخته ایم. به لحاظ جامعه آماری این پژوهش در دانشگاه پیام نور و با حجم نمونه ۱۹۶ نفر از دانشجویان انجام گرفته است در حالی که پژوهش حاظر بین دانشجویان دانشگاه یادگار امام شهر ری با حجم نمونه ۸۰ نفر انجام گرفته است.

در پژوهشی که نادری ده شیخ و برنا(۱۳۹۹)، با عنوان تاثیر آموزش هوش هیجانی بر اضطراب اجتماعی، سازگاری اجتماعی و سلامت روانی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز انجام داده اند، نتایج حاکی از آن بود که آموزش هوش هیجانی در آزمودنی های گروه آزمایش نسبت به میانگین گروه گواه ،موجب کاهش اضطراب اجتماعی و افزایش سازگاری اجتماعی و سلامت روانی در گروه آزمایش شده است. نتایج پیگیری نشان داد که تفاوت ها در نمرات پیگیری اضطراب اجتماعی، سازگاری اجتماعی و سلامت روانی مربوط به تداوم تاثیر آموزش هوش هیجانی (عضویت گروهی) می باشد. این پژوهش با پژوهش حاظر تنها در متغیر های هوش هیجانی و اضطراب اجتماعی مشابهت دارد. به این معنا که در این پژوهش تاثیر آموزش هوش هیجانی بر اضطراب اجتماعی، سازگاری اجتماعی و سلامت روانی دانشجویان پرداخته است ولی در پژوهش حاظر ما رابطه هوش هیجانی بر اضطراب اجتماعی را می پردازیم. به لحاظ جامعه آماری در این پژوهش حجم نمونه ۶۰ نفر و در بین دانشجویان دانشگاه آزاد شهر اهواز انجام گرفته در حالی که پژوهش حاظر در شهر تهران و با نمونه ۸۰ نفر انجام گرفته است. در پژوهشی که سپهوند(۱۳۹۷)، با عنوان افسردگی و اضطراب اجتماعی کودکان دبستانی در بستر انعطاف پذیری شناختی مادران انجام گرفت نتایج حاکی از آن بود که انعطاف پذیری شناختی مادران احتمال به واسطه توانایی کنترل پذیر دانستن موقعیت های دشوار، درک تبیین های جایگزین برای رفتارهای انسان و ایجاد راه حل های جایگزین برای موقعیت های دشوار پاسخ دهی به کودکان با افسردگی و اضطراب اجتماعی آن ها مرتبط است. بنابراین، مادران نیازمند آموزش و اصلاح بیشتری در توانایی انعطاف پذیری شناختی خود جهت بهبود بیشتر در افسردگی و اضطراب اجتماعی کودکان هستند. این پژوهش با پژوهش حاظر تنها در متغیر های افسردگی و اضطراب اجتماعی مشترک بودند به این معنا که، در این پژوهش رابطه افسردگی و اضطراب اجتماعی کودکان دبستانی در بستر انعطاف پذیری شناختی مادران مورد بررسی قرار گرفت در صورتی که در پژوهش حاظر رابطه هوش هیجانی بر اضطراب اجتماعی پرداخته شده است. به لحاظ جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه ی دانش آموزان پایه ی چهارم تا ششم مقطع ابتدایی در شهر اراک و مادران آن ها در سال ۹۶-۱۳۹۵ انجام گرفته اند. در صورتی که پژوهش حاظر ما در شهر تهران و با نمونه ۸۰ نفر انجام گرفته است. در پژوهشی که نریمانی و همکاران (۱۳۹۷)، با موضوع مقایسه مؤلفه های انعطاف ناپذیری روانشناختی در دانشجویان مبتلا به اختلال افسردگی اساسی، اختلال اضطراب فراگیر، اختلال اضطراب اجتماعی و دانشجویان عادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال تحصیلی ۹۷ -۱۳۹۶ :یک مطالعه توصیفی انجام دادند به این نتیجه رسیدند که افراد به هنجار در تمام مولفه های انعطاف ناپذیری روان شناختی نمرات پایین تری از سه گروه بیمار کسب کردند. در بین سه گروه بیمار نیز افراد افسرده در مولفه هم جوشی شناختی و اجتناب تجربه ای و افراد مبتلا به اختلال اضطراب فراگیر در مولفه خود مفهوم سازی شده و تسلط گذشته و آینده به طور معنی داری نمرات بالاتری از دو گروه دیگر کسب

کردند با توجه به یافته های پژوهش به نظر می رسد که مولفه های انعطاف نا پذیری روان شناختی می توانند به عنوان عواملی مهم در آسیب شاسی روانی افراد مبتلا به اختلالات افسردگی و اضطرابی مورد توجه قرار گیرند. این پژوهش با پژوهش حاظر در متغیر های افسردگی و اضطراب اجتماعی مشابهت دارند به این صورت که در این پژوهش مولفه انعطاف ناپذیری روانشناختی در دانشجویان مبتلا به اختلال افسردگی، اختلال اضطراب فراگیر و همچنین اختلال اضطراب اجتماعی و دانشجویان عادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز مورد مطاله قرار گرفته است در صورتی که در پژوهش حاظر بررسی رابطه هوش هیجانی بر اضطراب اجتماعی پرداختیم. به لحاظ جامعه آماری در این پژوهش حجم نمونه ۱۲۰ نفر و در شهر تبریز قرار گرفته در صورتی که پژوهش حاظر در شهر تهران و با حجم نمونه ۸۰ نفر صورت گرفته است.

به پژوهشگران دیگر پیشنهاد می شود اگر قصد استفاده از این موضوع برای تحقیقشان را دارند از جامعه آماری بزرگتر و گسترده تر استفاده کنند تا فرضیه اصلی آن ها معنادار گردد. همچنین پیشنهاد می شود رابطه بین متغیرهای این پژوهش با سایر متغیر ها نیز توسط پژوهشگران دیگر مورد تحلیل قرار گیرد.

منابع و مراجع

[۱] شادی زواره ،بامداد (۱۳۹۷). بررسی مدل های سبب شناسی اضطراب اجتماعی، کنفرانس ملی تازه های روانشناسی با تاکید بر کاربردهای آن در کار و زندگی،وزارت علوم تحقیقات و فناوری، موسسه آموزش عالی فرزانگان، ۳ دی ۱۳۹۷

[۲] سپهوند، تورج، مرادی، جلیل (۱۳۹۸). مقایسه اضطراب فراگیر و اضطراب اجتماعی در کودکان چپ برتر و راست برتر دارای علائم افسردگی، گروه روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علوم انسانی، دانشگاه اراک، اراک، ایران، آذر و دی ۱۳۹۸، دوره ۲۲، شماره ۵

[۳] بشارت، حاجی اقازاده، قربانی (۱۳۸۶). تحلیل رابطه هوش هیجانی، مکانیسم های دفاعی و هوش عمومی، نشریه روانشناسی معاصر،دوره۲، شماره۱ (پیاپی۳)، صص۲۵-۵۶

[۴] محمودی، غلامرضا، استکی، مهناز، دماوندی، شهرزاد (۱۳۸۹). رابطه سبک تفکر وهوش هیجانی دانشجویان،دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، گروه روان شناسی، تهران، ایران، فصلنامه علوم رفتاری

[۵] سعید، نسیم، درتاج، فریبا (۱۳۹۷). رابطه خودکارآمدی تحصیلی و هوش هیجانی با اضطراب در دانشجویان نظام آموزش از دور، فصلنامه پژوهش در نظام های آموزشی، دوره۱۲،شماره۴۱،تابستان ۹۷،صص ۱۱۱-۱۳۱

[۶] نادری ده شیخ، معصومه، برنا، محمدرضا (۱۳۹۹). تاثیر آموزش هوش هیجانی بر اضطراب اجتماعی، سازگاری اجتماعی و سلامت روانی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز، مجله روان شناسی اجتماعی،سال۱۳،شماره ۵۴،بهار۱۳۹۹،صص۱۳۵-۱۲۵

[۷] سپهوند، تورج (۱۳۹۷). افسردگی و اضطراب اجتماعی کودکان دبستانی در بستر انعطاف پذیری شناختی مادران، مجله دانشگاه علوم پزشکی اراک،دوره۲۲،شماره۲،خرداد وتیر ۱۳۹۸

[۸] عطارد، نسترن، نریمانی، محمد، صادقی،گودرز، علیلو، مجید محمود، عطادخت، اکبر (۱۳۹۸). مقایسه مؤلفه های انعطاف ناپذیری روانشناختی در دانشجویان مبتلا به اختلال افسردگی اساسی، اختلال اضطراب فراگیر، اختلال اضطراب اجتماعی و دانشجویان عادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال تحصیلی ۹۷ -۱۳۹۶:یک مطالعه توصیفی، مقاله پژوهشی مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان،دوره۱۸ ،اردیبهشت۹۸، صص۱۳۲-۱۲۱

[۹] زرگری پور، هیبت علی (۱۳۹۷). ارتباط بین هوش هیجانی و کیفیت زندگی دانشجویان، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال تهران، تابستان ۱۳۹۳

[۱۰] خانجانی، زینب، حسینی نسب، داود، صادقی، فریده (۱۳۸۹). بررسی رابطه هوش هیجانی با افسردگی و اضطراب دختران نوجوان مشکین شهر، دانشگاه آزاد اسلامی ، واحد تبریز،علوم تربیتی، سال سوم، شماره۹، بهار ۱۳۸۹، صص ۵۱-۶۹

[۱۱] قوامی، مرجان ، فاتحی زاده، مریم، فرامرزی، سالار، نوری امامزاده نی، اصغر (۱۳۹۳). اثربخشی رویکرد روایت درمانی بر اضطراب اجتماعی و عزت نفس دانش آموزان دختر دوره ی راهنمایی،مجله ی روان شناسی مدرسه،دوره ی ۳، شماره ی۳/۷۳-۶۱، صص ۷۳-۶۱

[۱۲] مشهدی، علی ، سلطانی شوربا خورلو، اسماعیل ، هاشمی رزینی، سعدا... (۱۳۸۹). رابطه ی هوش هیجانی و مولفه های آن با علایم اضطرابی،مجله ی اصول بهداشت روانی،سال ۱۲ پیاپی ۴، صص ۶۱-۶۵۲

[۱۳] آوارسین، صادق ملکی، سید کلان، میر محمد (۱۳۸۷). بررسی رابطه بین هوش هیجانی و اثربخشی اعضای هیأت علمی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد پارس آباد مغان، فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد گرمسار، سال دوم، شماره۲، تابستان ۱۳۸۷ صص ۱۱۵-۱۳۲

[۱۴] پاشا، رضا، گل شکوه، فرزانه (۱۳۹۵). تأثیر آموزش هوش هیجانی بر پرخاشگری و سازگاری اجتماعی، عاطفی دانش آموزان دارای اختلالات هیجانی و رفتاری،گروه روان شناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران، مجله مطالعات ناتوانی ،مقاله پژوهشی اصیل ۱۳۹۶

[۱۵] بشارت، محمد علی، نادعلی، حسین، عزیزی، کوروش (۱۳۸۹). هوش هیجانی وسبک های مقابله با استرس،مجله مطالعات آموزش و یادگیری،دوره دوم،شماره اول، بهار وتابستان۱۳۸۹،پیاپی ۵۸/۲

[۱۶] داودی، ایران، صلاحیان، افشین، ویسی، فاطمه (۱۳۹۱). اضطراب اجتماعی و ترس از ارزیابی مثبت، گروه روان شناسی، دانشگاه شهید چمران، واحد اهواز، مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران، دوره بیست و دوم، شماره ۹۶، دی، سال ۱۳۹۱، صص ۸۸-۸۰